

Omfattande organstöld i Kina

Kina har erkänt att organ från avrättade dödsdömda fångar används vid transplantationer. Troligen tas tiotusentals organ från icke dömda samvetsfångar.

Text Anna Sternfeldt **Bild** Wikipedia Commons

Annika Tibell
transplantationskirurg och
chefläkare Nya Karolinska

Hong Kong: Transplantationskirurgi gestaltas i en gatudemonstration mot organstöld.

Religiösa grupper, försvarare av mänskliga rättigheter och andra som på något sätt inte inrättat sig efter myndigheterna i Kina utsätts regelbundet för övergrepp. Den grupp som under lång tid har drabbats värst är falungongutövare som enligt Kinas regering är en "destruktiv sekt" och som sedan 1999 varit förbjuden. Den politiska miljön har sedan hårdnat än mer. President Xi Jinping, som suttit vid makten sedan 2013, styr landet med en vision om "ordning".

Organ från samvetsfångar

Efter att falungong förbjöds 1999 började Kina att fångsla utövare med krav om att de skulle avsvära sig sin filosofi. Utövarna skickades till arbetsläger, laogai, som kan översättas med "reform genom arbete". De som inte omvände sig torterades och många försvann. Att det var relativt enkelt att låta falungongutövare "försvinna" berodde på att många höll sina namn hemliga för att skydda sina familjer, och därför visste ingen var de fanns.

Rykten började spridas om att organ skördades från fångar. 2005 erkände Kina att de tog dödsdömda fångars organ efter avrättningen och man lovade att upphöra med praxisen. Kritiker menar att genom att erkänna denna relativt begränsade "praxis" kunde man skylta över ett mer omfattande människorättsbrott: Organstöld från samvetsfångar som tibetaner, uigurer och kristna, men framförallt falungongutövare.

2006 hade Kina en växande organeturism och det hördes allt fler rykten om skörd av organ från samvetsfångar. Industrin omsatte stora summor och det fanns inga förklaringar till organens ursprung. Enligt traditionell kinesisk kultur ska kroppen vara intakt efter döden, så organdonationer från vanliga medborgare i Kina är mycket begränsad.

Ethan Gutmann, nordamerikansk journalist som bott en tid i Kina, började undersöka saken. Han intervjuade över 100 vittnen, inklusive falungongöverlevare, läkare, polismän och lägeradministratörer. Han uppskattade att omkring 65 000 falungongutövare dödades för sina organ mellan 2000 och 2008. Gutmann har vittnat om sin undersökning inför USA:s kongress, EU-parlamentet och FN.

Överlevare som flytt

Själv intervjuar jag en överlevare som flytt till Sverige. Vi kan kalla honom Zheng, han vill vara anonym med hänsyn till sin släkt. Zheng berättar att när han jobbade som läkare i Kina träffade han en annan läkare som var känd för njurtransplantationer.

"Han berättade för mig hur de åkte ut till områden där polisen dödat fångar. Det fanns en bil på plats

THE TRANSPLANTATION SOCIETY (TTS)

En ledande internationell ideell organisation inom transplantationer. Verkar för att alla länder som ägnar sig åt organ- och vävnadstransplantationer bör:

- lagstifta om öppenhet, säkerhet och effektiv övervakning av tillvägagångssätten.
- förbjuda utnyttjandet av donatorer genom kommersiell handel med organ och vävnader.
- registrera och spåra organdonatorer och vävnader.
- se till att dödförklaringar är oberoende av efterföljande transplantation.

TTS är emot transplantationsturism, och motsätter sig återvinning av organ från avrättade fångar. Inga organ eller vävnader som behövs för att upprätthålla donatorns liv ska tas förrän individen har dödförklarats.

där de gjorde operationerna. Ibland levde fångarna fortfarande, en del skrek. En gång sade en fånge att det gör så ont, var snäll och gör det snabbt", säger Zheng.

”

Jag hoppas att fler får veta vad som händer så att vi kan stoppa denna ondska.

Zheng var ofta sjuklig och den vanliga sjukvården hjälpte inte, men så hittade han falungong som hade en positiv inverkan på honom, både fysiskt och psykiskt. "Men kommunistpartiet ser falungong som fiender och jag blev arresterad flera gånger och misshandlad, och de satte mig i arbetsläger. Plötsligt tog de blodprover och gjorde en hälsokontroll, fast de annars inte brydde sig om vår hälsa. Men nu förstår jag att det är möjligt att jag blev registrerad i en organbank."

Zheng säger att polisen försökte hjärntvätta falungongfångar och att han själv spelade med för att bli släppt. Han lyckades sedan fly från Kina via Malaysia och med FN:s hjälp kom han till Sverige 2006. "Jag hoppas att fler får veta vad som händer så att vi kan stoppa denna ondska."

Starka indicier

2006 påtog sig kanadensarna David Matas, internationell människorättsadvokat, och David Kilgour, människorättsaktivist och författare, tidigare advokat och parlamentsledamot, att genomföra ytterligare en undersökning. 2009 publicerade de sin bok "Bloody Harvest" med starka indirekta bevis för en omfattande illegal organskörd. Rapporten sade bland annat att väntetiden på organ var mycket kort – matchande organ kunde hittas på några dagar eller veckor, ibland inom några timmar. Ändå fanns inget system för organdonationer och distribution. Ökningen av antalet fångar sammanföll med ett stort uppsving i organtransplantering som ekonomisk verksamhet. Mellan 1999 och 2006 ökade antalet transplantationscentra med 300 procent: myn-

Xi Jinping

Kinas högste ledare

digheterna verkade känna sig säkra på en stabil tillgång på organ.

Förra året publicerades en uppdaterad rapport på över 600 sidor där Matas och Kilgour samarbetat med Gutmann. Rapporten konstaterar att trots löften från Kina om förbättringar, och att ett frivilligt donationssystem infördes 2014 (med få resultat), var situationen ännu värre än förväntat. I september förra året besökte Matas och Kilgour Sveriges riksdag för att berätta om rapporten. "Det går inte att få exakta siffror, men kalkyler visar att mellan 60 000 till 100 000 transplantationer har utförts varje år sedan 2000. Väntetiden på organ är kort så det innebär att det måste finnas en levande donationskälla att ta av", säger Kilgour.

Regimen själv säger att 10 000 transplantationer görs varje år, men även den siffran kräver underlag. Den frivilliga donationen är skrämmande liten, så varifrån kommer organen?

Protester från Sverige

Pirjo Svensson, svensk falungongutövare som deporterades från Kina efter en demonstration 2001 och senare även blev utvisad från Thailand efter press

från Kina, menar att Sverige borde stifta en lag mot organeturism. Det skulle ge internationell räckvidd till skillnad mot dagens lagar som är nationellt begränsade. Hon berättar att Niclas Malmberg, riksdagsledamot för Miljöpartiet, har lagt in en motion i frågan.

"Det är viktigt att berätta om vad som händer. Många har påverkats av den kinesiska propagandan. Vi blev bland annat nekade att hyra lokal i Göteborg när vi skulle visa filmen 'Free China' som handlar om organstöld", säger Pirjo.

Rapporten behöver utvärderas

Annika Tibell, chefsläkare för Nya Karolinska-projektet och tidigare ordförande i The Transplantation Society's Etikkommitté, säger att inom TTS har man arbetat fram riktlinjer för hur man ska förhålla sig till Kina. "Vi vill påverka Kina att ändra sina regler, att de deltar i en dialog om etisk organ donation. Det har skett vissa förbättringar, man har startat givarprogram och donationsriktlinjer, men det finns ännu mycket som behöver göras."

När jag nämner att somliga menar att man helt borde ta avstånd från Kina håller Annika inte med. "Det viktiga är att kinesiska läkare får se handläggningen i andra länder, se andra etiska miljöer. De kommer inte hit för att transplantera utan ofta för att forska. Jag

tror att vi helt enkelt får bedöma i varje enskilt fall hur vårt samarbete bör se ut. En totalt stängd dörr leder nödvändigtvis inte till något bättre."

Om Matas och Kilgours uppdaterade rapport säger Annika att den är mycket skrämmande och att det är väldigt viktigt att världssamfundet tar ställning. "Redan efter den första rapporten skrev TTS till FN. Vi skulle önska att en större oberoende organisation som FN, eller Internationella domstolen i Haag, undersöker saken."

Risken att människor i Sverige handlar med organ från Kina ser Annika däremot som väldigt liten. "Vi har lagar mot kommersialisering och trafficking. Det viktiga är att förebygga att svenska patienter börjar söka sig till Kina eller andra länder för transplantation med köpta organ." ●

FALUNGONG – ÄVEN KALLAD FALUN DAFA

- Rörelse som praktiserar en metod av qigong och meditation grundad i Kina 1992 av Li Hongzhi.
- Utövandet sker ute i samhället och inte i några religiösa byggnader.
- Antalet följare uppskattas till mellan 70 och 100 miljoner.
- Alla aktiviteter är kostnadsfria.
- Falungong förbjöds i Kina 1999.